

gova specialnost. Wisso Weiss iz Vzhodne Nemčije se ni mogel udeležiti kongresa, tako da so njegov prispevek o uživanju papirja (zakaj ljudje jedo papir) prebrali. Anne Vilsboll je podala umetniški pogled na papir in posebej na vrste papirja, ki ga umetniki uporabljajo za umetniško izražanje. Mimogrede naj omenim, da so izdelovalci ročnega papirja in umetniki ustanovili letos svoje združenje (IAPMA-International Association of Paper Makers and Artist). Zanimivo je bilo tudi predavanje o izdelovalcih papirja na najbolj primitiven način v Tibetu, ki je bil bogato prikazan z diapozitivi.

Naslednja dva dneva je sledil ogled papirno predelovalne tovarne enega izmed najbolj agilnih članov IPH G. T. Mandla, ki ima poleg te tovarne v Otterupu še eno papirnico v Švici (Netstal) in eno v Angliji. Poleg te so si člani ogledali še papirnici v Dalumu in Silkeborgu. Na žalost pa se teh ogledov nisem mogel udeležiti, ker sem se moral vrniti domov.

Organizacija 18. kongresa v Københavnu je bila odlična. Za to gre zahvala Mogensu Kochu iz šole za konzervacijo, ki je organizirala celoten kongres. Gradivo kongresa je vsak udeleženec dobil pred kongresom vezano v knjigo. Moram povedati še to, da sem pričakoval, da bom kot nov član združenja nekje v zadnji vrsti opazoval, kako se odvija kongres, pa so me kot edinega Jugoslovana, ki se je po dolgem času (po 14 letih) udeležil kongresa IPH, hitro odkrili (vseh udeležencev je bilo okoli 40). Vsi so se zanimali, kako je z raziskavami s tega področja v Jugoslaviji, ali je predviden kakšen projekt raziskave zgodovine papirništva ali s področja filigranografije (veda o vodnih znakih). Zanimali so se za dr. Mošina, saj ga nekateri člani združenja tudi osebno poznajo. Pokazal sem jim svojo raziskavo loške papirnice, ki je bila objavljena v Loških razgledih za leto 1985. Izredno podpora so dali člani združenja raziskovalki vodnih znakov na Poljskem Jadvigi Siniarski-Caplicki, saj so vsi zainteresirani, da je prispevek k raziskovanju zgodovine papirništva razporejen res internacionalno. Tudi meni so obljubili vso pomoč, tako pri zbiranju literature, kot tudi strokovno pomoč pri delu na raziskavi slovenskih papirnic.

Lahko rečem, da se je pričelo premikati tudi pri nas. Tovarna celuloze in papirja Medvode že dalj časa podpira raziskovanje svoje zgodovine in ureja svoj stari arhiv, ravno tako se je za svojo zgodovino pričela zanimati radeška papirnica, ki ima sedaj precej dobro osvetljen svoj začetek (okoli 1725). Vevška papirnica, ki je od vsega začetka strojna papirnica (prva na Slovenskem — leta 1843), pa ima o svoji zgodovini popisanih že okoli 700 strani (v treh knjigah), nekaj malega pa imajo o svoji zgodovini napisanega tudi nekatere druge slovenske papirnice.

Danko Cafuta

INTERKATEDRSKA KONFERENCA V NIKŠIČU

Interkatedrska konferenca, srečanje visokošolskih oddelkov za zgodovino, iz Jugoslavije, je bila tokrat 20. in 21. oktobra 1986 v Nikšiču. Njen organizator je bila Pedagoška fakulteta v tem kraju. Udeležba je bila manjša kot na prejšnjih konferencah. Svoje zastopnike so imeli oddelki iz Beograda, Zagreba, Skopja, Sarajeva, Ljubljane in domačini. Pri tem sta iz Zagreba in Sarajeva prišla le profesor Potrebica in profesor Kraljačić. Iz Ljubljane sva se konference udeležila profesor Štefan Trojar in študent Bojan Balkovec.

Po pozdravnih nagovorih dekana Pedagoške fakultete v Nikšiču profesorja Cerovića in predstojnika oddelka za zgodovino profesorja Ščepanovića je slednji pričel delo konference s krajšim prikazom razvoja študija zgodovine v Črni gori od leta 1947 dalje. Ta prikaz je bil uvod v razpravo o načinih študija zgodovine in o dilemi, o enopredmetnem ali dvopredmetnem študiju. Izkušnje fakultete v Nikšiču so majhne, saj je pri njih dvopredmetni študij šele v začetni fazi. Njihov način pa je zanimiv v toliko, da študent, ki študira zgodovino in geografijo, vse do konca študija ne ve, katero področje je prednostno. Za prednostno področje se ne odloči ob začetku študija, pač pa ga določi šele z izborom diplomske naloge. Diplomska naloga pove, kdo bo profesor zgodovine in kdo geografije. V razpravi o enopredmetnem in dvopredmetnem študiju so nato sodelovali profesor Trojar iz Ljubljane, profesor Potrebica iz Zagreba, profesor Kraljačić iz Sarajeva, profesor Radojčić in Dašić iz Nikšiča in profesor Petranović iz Beograda. Vsi so predstavili izkušnje iz posameznih okolij, kjer je študij organiziran različno. Na jugoslovanskih fakultetah je mogoče študirati zgodovino enopredmetno in dvopredmetno. Ponekod samo enopredmetno, ponekod samo

dvopredmetno, ponekod pa, na isti fakulteti, na oba načina. Vprašanje, kateri način je boljši, je sila nehvaležno. Vsak ima svoje prednosti in svoje slabosti. Dvopredmetni študij daje večje možnosti zaposlitve, saj ima kandidat možnost izbire med dvema predmetoma in ni omejen le na enega kot pri enopredmetnem študiju. Enopredmetni pa daje, oziroma, naj bi dal, več znanja.

V drugem delu konference smo poslušali šest referatov študentov na temo ustvarjanja nove Jugoslavije. Predstavljeni so bili naslednji referati: 1. Božica Mladenović (Beograd): Jednpartijski sistem, revolucionarne vlasti, 2. Ivan Ivanović (Skopje): Ostvarivanje makedonske državnosti u svetlosti AVNOJ-skih i ASNOM-skih odluka; 3. Nada Papić (Nikšić): Prva narodna vlada Crne gore, 4. Sande Angelovski (Skopje): Prvotni ustavnar republika Makedonija (referat je bil v makedonščini), 5. Zvezdan Fočić (Nikšić): Ustavni položaj Crne gore in 6. Slađana Bojković (Beograd): Jugoslavija i pitanje njenih granica. Oddelek za zgodovino iz Zagreba bo naknadno poslal dva referata svojih študentov. Pozitivni oceni in nekaj nasvetov v zvezi z referati sta izrekla profesorja Petranović in Lakić.

Drugi dan so prireditelji organizirali ogled muzeja v Nikšiću in samostana Ostrog. Ob manjših težavah je nikšićkim zgodovinarjem posrečilo izpeljati uspešno konferenco. Za organizatorja naslednje konference je bila predlagana FF iz Prištine, tema študentskih referatov pa naj bi bila vloga Vuka S. Karadžića v narodnostnih gibanjih.

Bojan Balkovec

TRST 1941—1947:

OD ITALIJANSKEGA NAPADA NA JUGOSLAVIJO DO MIROVNE POGODBE

(Italijansko-jugoslovanski zgodovinski študijski simpozij —
Trst, 13.—15. novembra 1986)

Simpozij se je odvijal v modri dvorani Savoia Excelsior Palace, na nevtralnem terenu, ki je prenesel že marsikateri simpozij in srečanje v okviru pozitivne dejavnosti Inštituta Gramsci za Furlanijo-Julijsko krajino. Na pomoč so Gramsciju priskočili sorodni inštituti z eminentnimi imeni in dolgo tradicijo, ki tako geografsko kot tematsko pokrivajo obravnavani prostor. V pripravah je izšla zahteva, naj bosta strokovnost in objektivnost glavno vodilo srečanju. Soorganizatorji so bili: Deželni inštitut za zgodovino osvobodilnega gibanja v Furlaniji-Julijski krajini iz Trsta, Inštitut za zgodovino delavskega gibanja iz Ljubljane, Center za idejno in teoretično delo V. Bakarić iz Zagreba, Slovenski raziskovalni inštitut iz Trsta ter Center za zgodovinske raziskave Unije Italijanov iz Istre in Reke iz Rovinja. V treh dneh se je torej v dokaj napetem programu zvrstilo nad 20 referatov in prav toliko diskusij, ki so opravičili zaupanje visokih pokroviteljev Univerze v Trstu ter Inštituta Gramsci iz Rima. Finančno sta vse breme krili Tržaška hranilnica in Tržaška kreditna banka.

Bili so tudi časi, ko smo v Trstu hoteli pisati neko novo stran zgodovine brez tako tituliranih podpornikov in pobornikov. Bila so leta mladinskega izbruha nezadovoljstva in intenzivnega študija marksizma. Ker nam je ta teorija dala mnogo na področju teorije vrednosti in dohodka, mnogo manj pa na področju nacionalnih vprašanj in asimilacije, smo mogoče v naivnem prepričanju, da poznanje zgodovine lahko kaj spremeni, začeli s ciklusi predavanj. Te pobude so prihajale iz krogov, ki so bili globoko prepričani, da ima vsaka družba in vsaka oblast svoje tabu teme, ki jih skriva v korist perpetuacije te oblasti. Zato bi bilo odkrivanje teh mehanizmov osvobajajoče in podlaga za nov pristop h glavni tržaški travmi, dvojezičnem mestu. Ta novi pristop italijanskega zgodovinarstva je črpal svoje prvine iz Normalke v Pizi, od koder je izhajal na novo zaposleni docentski kader tržaške univerze z imeni kot Colloiti, Miccoli in drugi. Razkriti, kje so se torej skrivali mehanizmi ene in iste represivne politike Italijanov, do Slovencev, je postala njihova programska naloga, razkritje teh resnic širši publiki pa politični cilj. Kot prvo temo so si izbrali obravnavo fašizma. Najboljši italijanski zgodovinarji so od novembra 1973 do marca 1974 predavali v nabiti dvorani avditorija izredno hvaležnemu občinstvu. Naslednji cikel predavanj je Miccoli organiziral jeseni istega leta. Tokrat so sodelovali že eminentni slovenski zgodovinarji. Obravnavali so tematiko nacionalizma in neofašizma na vzhodni meji. V Istrski ulici so se predavatelji približali resnici, stičišče je bilo živo in organsko povezano. Tudi te pobude, oz. prav pobude tega intelektualnega marksisti-